

Ako pritiahnúť talent: Prieskum motivácií maturantov pri výbere vysokej školy

*A odporúčania na zvýšenie atraktivity slovenských
vysokých škôl*

Renáta Hall
Martin Slosiarik
21. októbra 2024

**Podiel VŠ populácie - slovenských občanov v
zahraníčí 20 %
vs. priemer v OECD krajinách 2 % a v EÚ 4 %**

OECD (2024) Data explore, <https://data-explorer.oecd.org/>

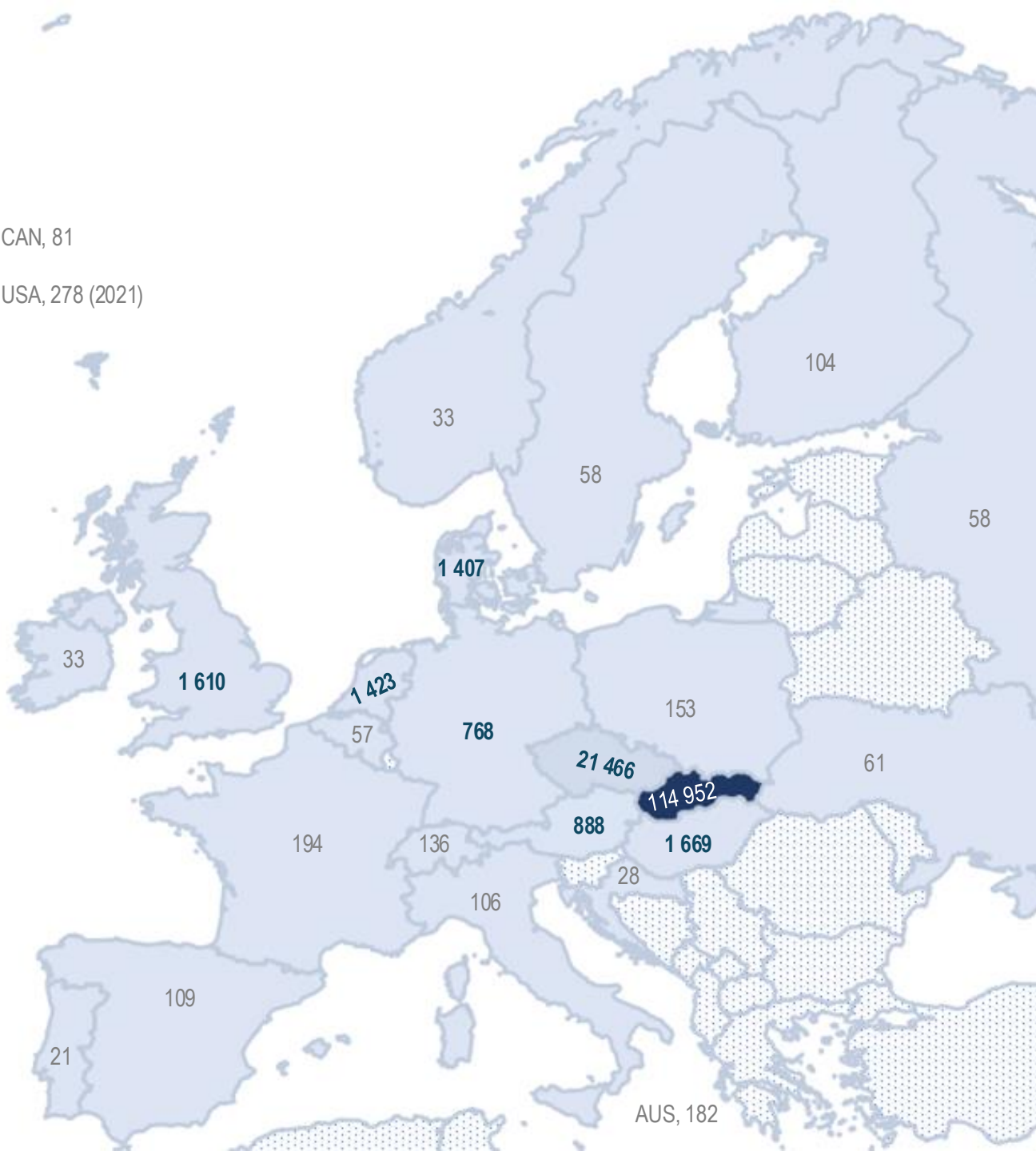
Kde študujú naši študenti

Kde študovali občania SR v roku 2022?

CAN, 81

USA, 278 (2021)

1. Česko | 14,7%
2. Maďarsko
3. Veľká Británia
4. Holandsko
5. Dánsko
6. Rakúsko
7. Nemecko
8. Spojené štáty
9. Francúzsko
10. Austrália

Therapolis

(dáta od UNESCO, CVTI, Nuffic – Holandsko)

Triedenie podľa priemeru umiestnenia v rebríčkoch QS a THE Česká republika	Novoprijatí študenti zo Slovenska na I. stupeň a na spojené štúdium v ČR v roku 2023		Triedenie podľa priemeru umiestnenia v rebríčkoch QS a THE Slovenská republika
<700 veľmi dobrá škola (Univerzita Karlova, Masarykova uni.)	2274	33 %	<700 veľmi dobrá škola
700-1000 lepšia škola (ČVUT, ČZU, UP, VŠCHT, VUT)	2120	31 %	700-1000 lepšia škola (Univerzita Komenského)
1000-2000 dobrá škola (JU, MENDELU, OU, TUL, UHK, UJEP, UPCE, UTB, VŠB-TUO, VŠE, ZČU)	1506	22 %	1000-2000 dobrá škola (UPJŠ, TUKE, ŽU, UMB, SPU, STU)
Zvyšné VŠ bez umiestnenia v rankingoch	941	14 %	Zvyšné VŠ bez umiestnenia v rankingoch
Spolu	6841	100 %	

Zdroj: Dům zahraniční spolupráce dáta k ČR k 31.12.2023, dáta z rebríčkov Times Higher Education (THE) a QS world university rankings (QS) k augustu 2024 a vlastné výpočty. Pozri aj prílohu na konci prezentácie.

Detaily prieskumu I.

- Zber dát realizovala agentúra Focus na prelome júna a júla 2024 - v čase, **keď väčšina respondentov už bola prijatá na VŠ** a odpovedali tak na základe reálneho rozhodnutia pre konkrétnu VŠ
- Dotazník vychádzal z doterajších prieskumov (ÚV - IPSOS, DZS ČR, IVO, Akademická štvrťhodinka, TDR, IVP,...). Bol pripravovaný s cca 20 odborníkmi a oponovaný expertom na dátovú vedu Jurajom Medzihorským z Durham University vo Veľkej Británii
- Dotazník bol otestovaný so zástupcami potenciálnych respondentov kopírujúcimi kvótne znaky a následne bol doplnený
- **Vzorka: 505** respondentov v reprezentatívnej vzorke v rámci nej **406** respondentov, ktorí chcú študovať na Slovensku a **99**, ktorí chcú študovať v zahraničí (20 %)
- Pre možnosť podrobnejšej analýzy bolo k základnej vzorke 99 respondentov preferujúcich zahraničie dozbieraných ešte 103 odpovedí - spolu tak skupina respondentov preferujúcich zahraničie bola **202**

Detaily prieskumu II.

Skríningové otázky:

- maturovali tento rok a plán na jeseň pokračovať v štúdiu na VŠ

Kvótne znaky:

- Kraj sídla školy, zriaďovateľ školy (štátne, cirkevné, súkromné), typ školy (gymnázium, SOŠ, iná), pohlavie respondenta.
- Dáta ku kvótnym znakom sú vo frekvenčnej tabuľke na webe
- Výsledná vzorka reflektuje aj zastúpenie žiakov podľa veľkosti školy vychádzajúcej z počtu žiakov.

Kvótne znaky boli definované na základe analýzy administratívnych dát IVP

Ako si žiaci vyberajú krajinu VŠ štúdia?

Kľúčové faktory pri rozhodovaní o krajine štúdia

Kvalita vysokých škôl

- Až **95 %** tých, ktorí preferujú zahraničie, si krajinu štúdia vybralo podľa kvality štúdia v porovnaní so **42 %** tými, ktorí preferovali Slovensko.

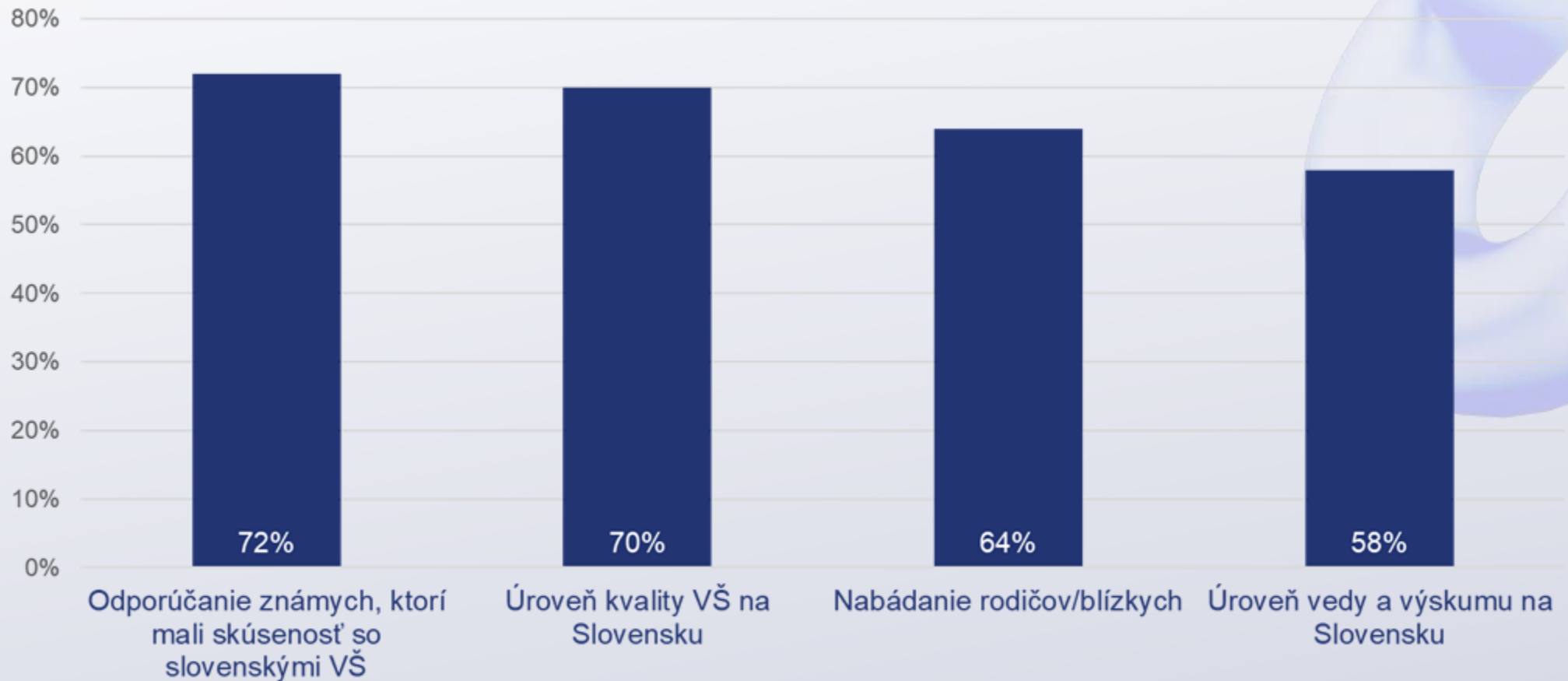
Ponuka pracovných príležitostí po skončení školy

- Kľúčová pre veľkú časť respondentov v oboch skupinách u tých preferujúcich zahraničie **79 %** a Slovensko **70 %**.

(N = 406 pre tých, ktorí preferujú štúdium na Slovensku a N = 202 pre tých, ktorí preferujú štúdium v zahraničí)

Čo podporovalo rozhodnutie odísť študovať do zahraničia u najviac respondentov?

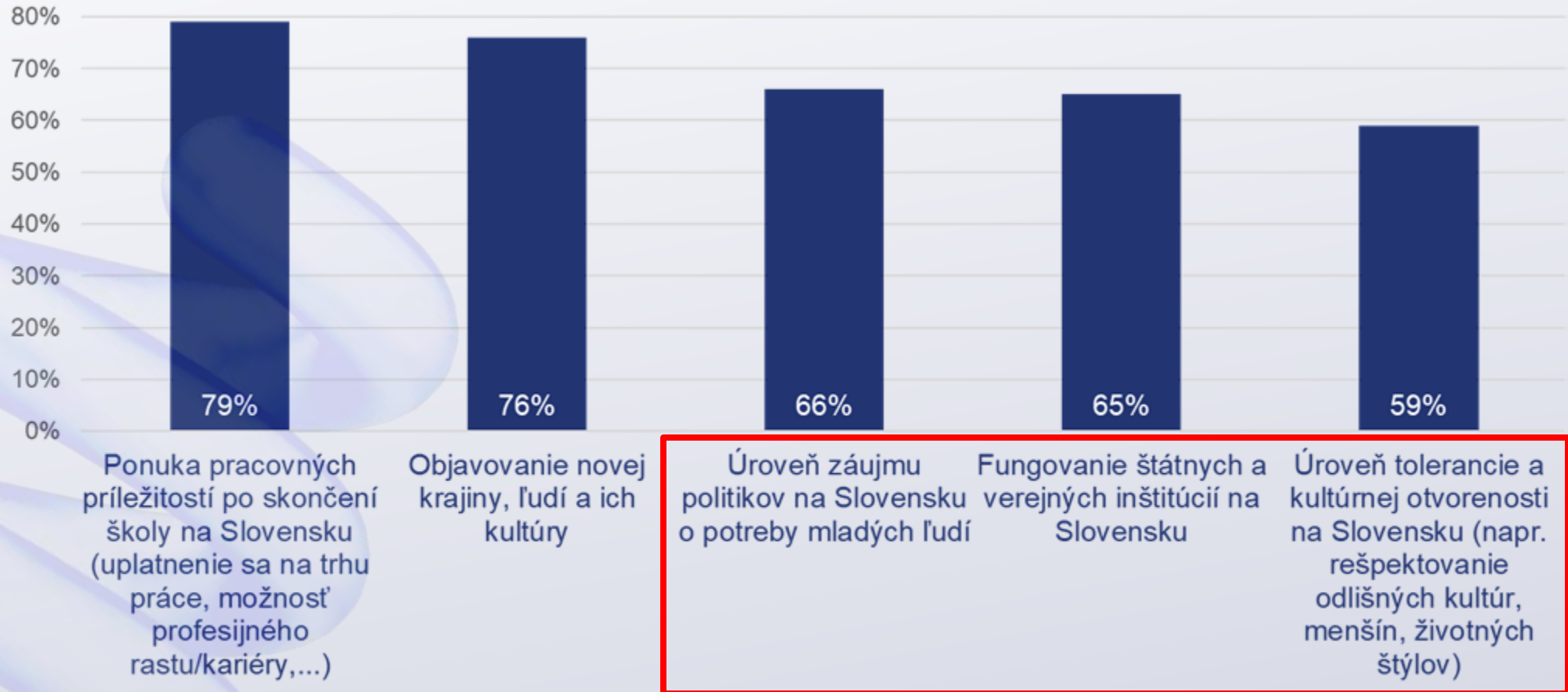
Z hľadiska vzdelávacieho systému

Q19. Odpovede tých, ktorí preferujú štúdium v zahraničí, N = 202. Trojbodová škála: čo podporovalo rozhodnutie odísť, čo odrádzalo a čo neovplyvnilo.

Čo podporovalo rozhodnutie odísť študovať do zahraničia u najviac respondentov?

Z hľadiska všeobecných aspektov krajiny

Q18. Odpovede tých, ktorí preferujú štúdium v zahraničí, N = 202. Trojbodová škála: čo podporovalo rozhodnutie odísť, čo odrádzalo a čo neovplyvnilo.

Čo najčastejšie podporovalo výber preferovanej krajiny štúdia

Q12. Odpovede tých, ktorí preferujú štúdium v zahraničí, N = 202. Pre každý z dôvodov respondent uvádzal, či podporoval jeho rozhodnutie ísť študovať do tejto krajiny, odrádzal od tohto rozhodnutia alebo rozhodnutie neovplyvnil.

Čo najčastejšie podporovalo rozhodnutie zostať na Slovensku

Q22. Odpovede tých, ktorí preferujú štúdium na Slovensku, N = 406. Pre každý z dôvodov respondent uvádzal, či podporoval jeho rozhodnutie študovať na Slovensku, odrádzal od tohto rozhodnutia alebo rozhodnutie neovplyvnil.

Až 58 % respondentov ostáva na Slovensku, lebo chcú pomáhať rozvíjať Slovensko.

36 % ostáva, lebo chcú pokračovať v mimoškolských aktivitách (krúžok, dobrovoľníctvo, mládežnícka organizácia a pod.).

Q22. Prečo preferujete študovať na Slovensku? Zaujímavosť o štúdiu na Slovensku N = 406

Pre každý z dôvodov respondent uvádzal, či podporoval jeho rozhodnutie študovať na Slovensku, odrádzal od toho rozhodnutia alebo rozhodnutie neovplyvnil

Therapolis

Ako si žiaci vyberajú vysokú školu?

Čo bolo dôležité pri výbere vysokej školy z hľadiska vzdelávacieho procesu

	Podporovalo moje rozhodnutie ísť študovať na VŠ na SK	Podporovalo moje rozhodnutie ísť študovať na VŠ v zahraničí
Uplatniteľnosť absolventov školy	86 %	92 %
Ponúkané predmety v mojom študijnom odbore	84 %	89 %
Prepojenie štúdia na prax	76 %	85 %
Pozícia školy v medzinárodných rebríčkoch kvality vysokých škôl	48 %	81 %
Využívanie inovatívnych prístupov vo vzdelávaní	59 %	78 %
Úroveň výskumu a umeleckej činnosti	38 %	67 %

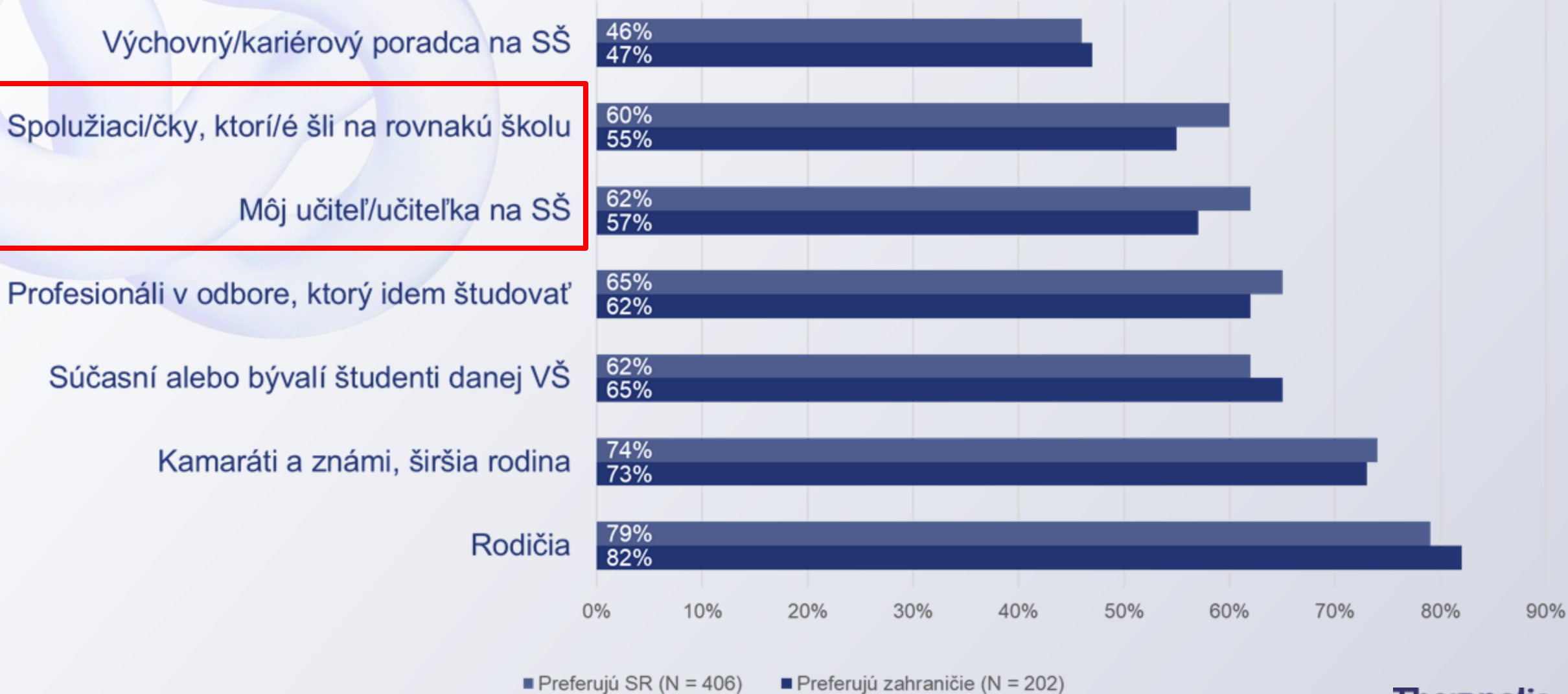
Q24, Zaujímavosť o štúdium na Slovensku N = 406, štúdium v zahraničí N = 202

Pre každý z dôvodov respondent uvádzal, či podporoval jeho rozhodnutie ísť na preferovanú školu, odrádzal od toho rozhodnutia alebo rozhodnutie neovplyvnil

Čo bolo dôležité pri výbere školy z hľadiska podpory a vybavenia

- Celkovo rôzne typy podpory a vybavenia zohrávali dôležitú úlohu pre významne viac uchádzačov o štúdium v zahraničí ako u nás.
- V oboch skupinách uchádzačov bolo dôležité, ak ich škola proaktívne oslovovala (61 % zahr., 50 % SK).
- Z hľadiska vybavenia bola pre veľkú časť oboch skupín dôležitá “modernosť podmienok pre štúdium (priestory, prístrojové a technické vybavenie, knižnica...)” (92 % zahr., 81 % SK).

Ako dôležité boli pri výbere VŠ odporúčania nasledujúcich ľudí?

Ako dôležité boli nasledujúce zdroje informácií pri rozhodovaní sa o výbere VŠ?

	5 najdôležitejších zdrojov pre tých, ktorí preferujú SK	5 najdôležitejších zdrojov pre tých, ktorí preferujú zahraničie
Webstránka školy	43 %	49 %
Referencie od aktuálnych alebo bývalých študentov/študentiek školy/mnou preferovaného odboru	43 %	41 %
Deň otvorených dverí	41 %	29 %
Učitelia na mojej strednej škole	41 %	24 %
Sociálne siete	27 %	32 %

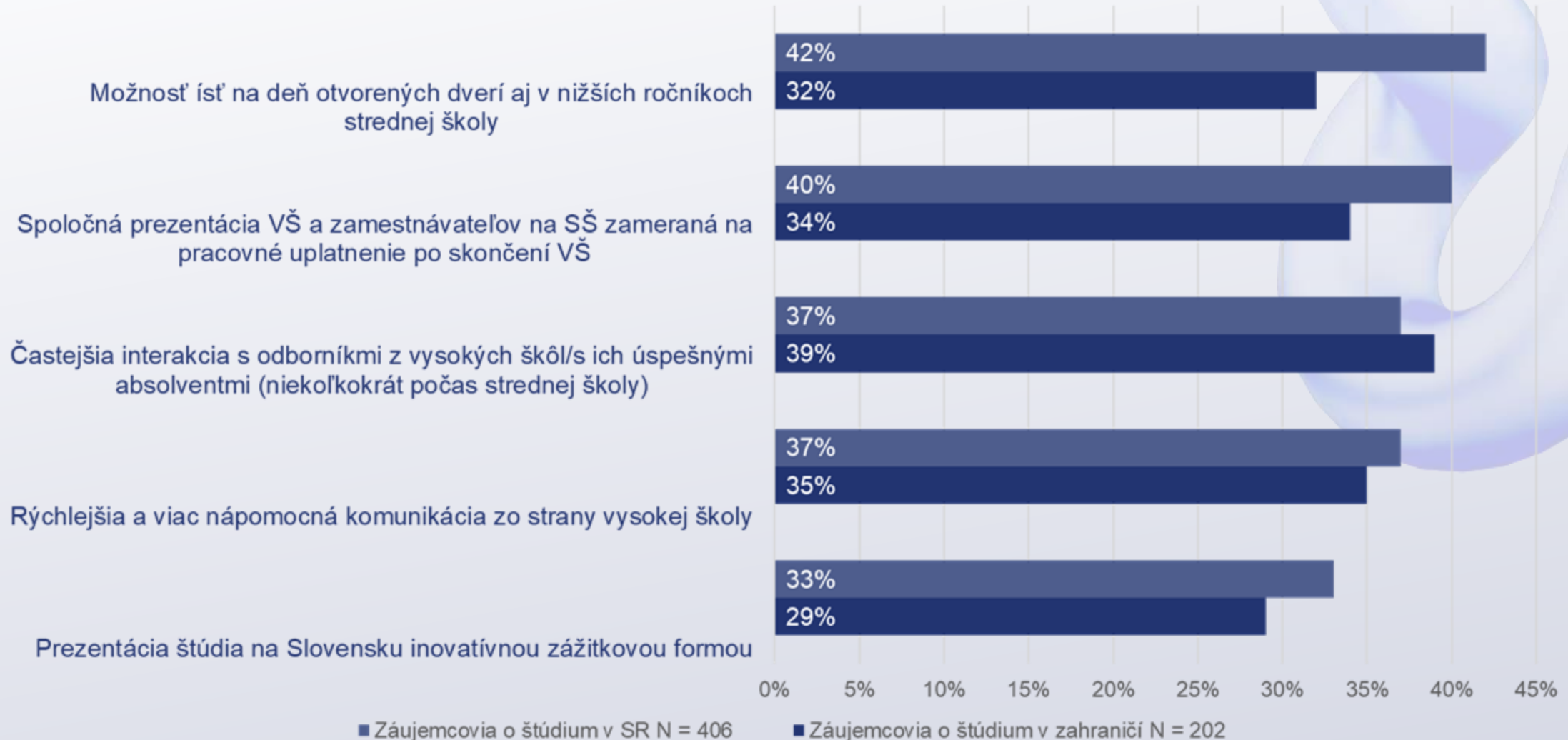

**Len 15 % respondentov ani nechce uvažovať o výbere
vysokej školy na Slovensku.**

Bez ohľadu na to, či idete študovať na Slovensko alebo do zahraničia, čo by Vám pomohlo pri výbere vysokej školy na Slovensku?
Vyberte najviac 5 najdôležitejších vecí, ktoré by Vám pomohli Q 40, Zaujímavosť o štúdiu v zahraničí N = 202

Therapolis

5 najdôležitejších vecí, ktoré by študentom pomohli pri výbere školy na Slovensku

Ako si žiaci vyberajú odbor štúdia?

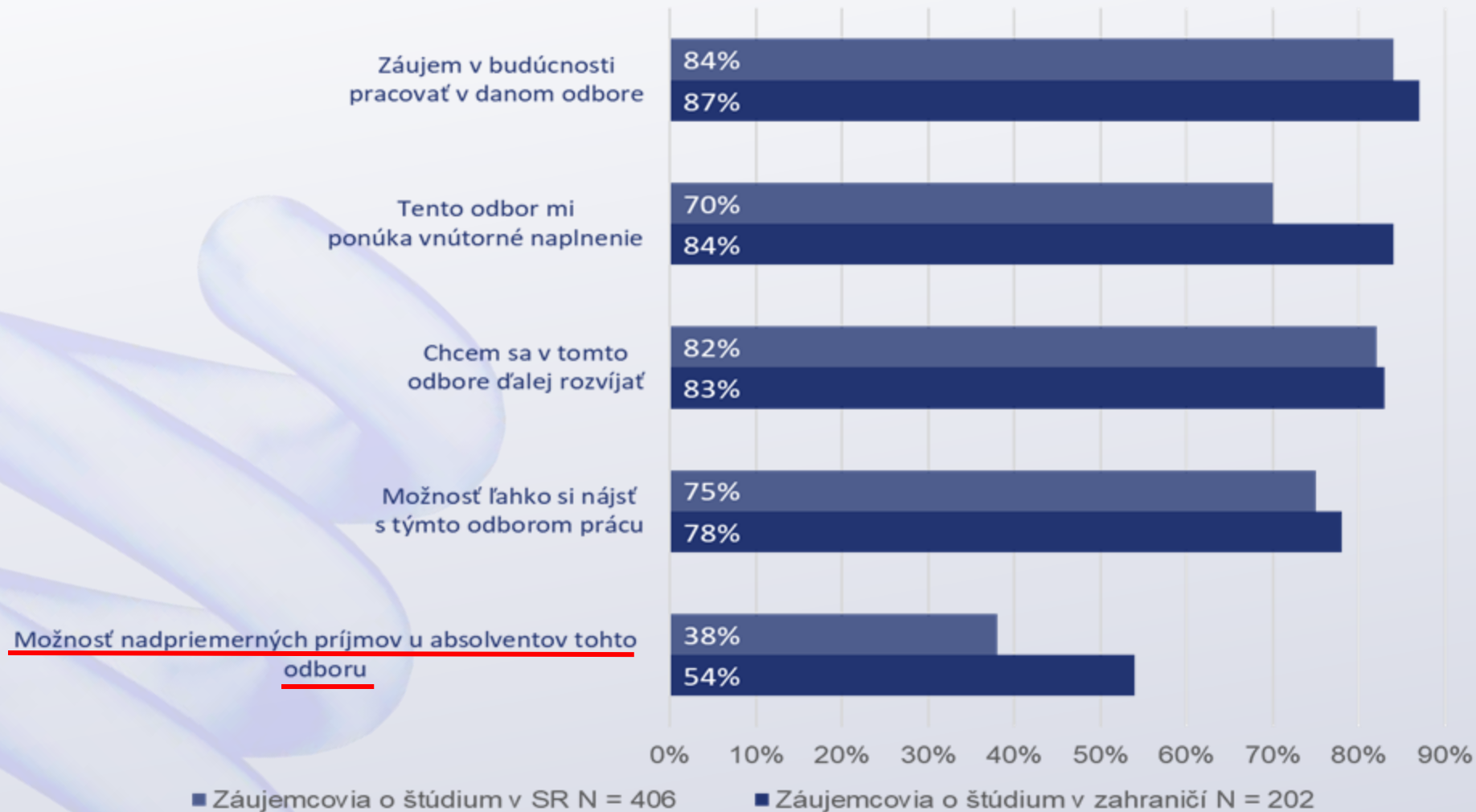
**Zatiaľ čo pri výbere vysokej školy sú najčastejšie
dôležití rodičia, kamaráti, učiteľ, či výchovný
poradca...**

...pri výbere odboru hrajú rolu len u menšej časti respondentov

Q32. Prečo ste si vybrali práve tento odbor? Jeden z hlavných dôvodov. Škála: 1 jeden z hlavných dôvodov, 2 bral/a som do úvahy, ale nepatril k hlavným dôvodom, 3 nebral/a som do úvahy.

Pre výber odboru je dôležité, či sa mu chce žiak v budúcnosti venovať a či sa s ním uplatní

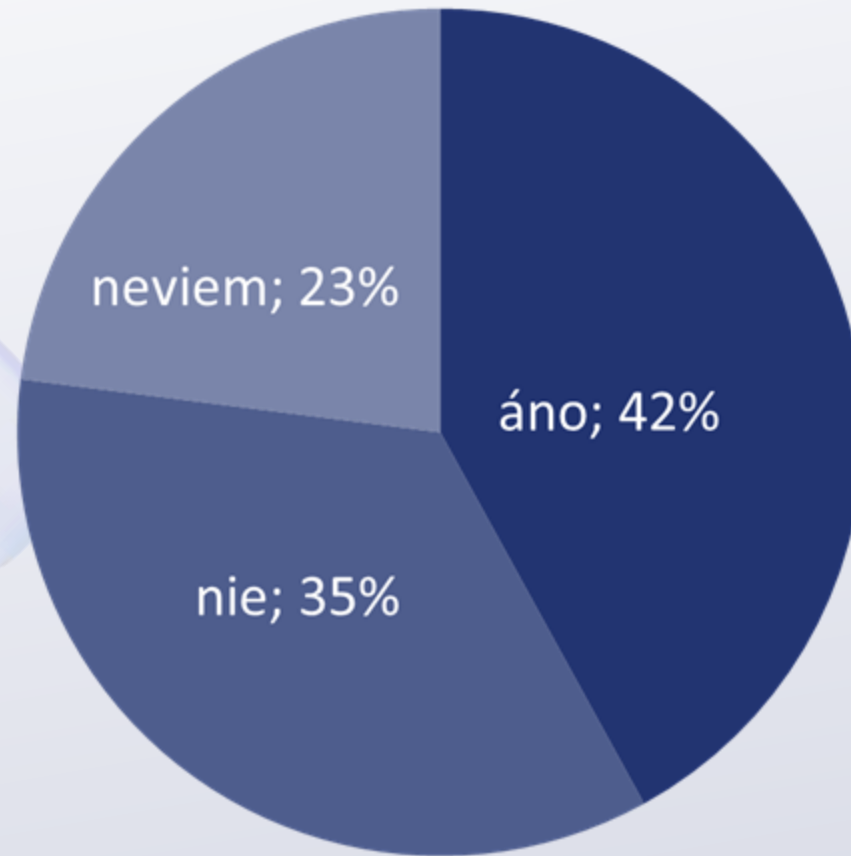

Q32. Prečo ste si vybrali práve tento odbor? Jeden z hlavných dôvodov, škála: jeden z hlavných dôvodov; bral/a som do úvahy, ale nepatril k hlavným dôvodom; nebral/a som do úvahy

Aké majú budúci študenti plány ohľadom návratu/odchodu?

Plánujú študenti na Slovensku pokračovať na 2. stupni štúdia na VŠ v zahraničí?

Za akých okolností by študenti ostali študovať na Slovensku?

	Preferujú študovať v zahraničí	Poradie	Preferujú študovať v SR, 2. stupeň v zahraničí	Poradie
Zlepšenie kvality vysokoškolského vzdelávania	46 %	1.	38 %	2.
Lepšie prepojenie štúdia s potrebami praxe	35 %	2.	48 %	1.
Zlepšenie pozície našich vysokých škôl v medzinárodných rebríčkoch kvality	33 %	3.	26 %	4.
Vynovenie priestorov, učební, moderné vybavenie	30 %	4.	26 %	5.
Vyššia úroveň výskumnej a umeleckej činnosti	27 %	5.	15 %	10.
Zavedenie študijných odborov, ktoré sa už vo svete študujú, ale u nás nie	17 %	10.	29 %	3.

Q41, Za akých okolností by ste zostali študovať na Slovensku? Vyberte najviac 5 najdôležitejších vecí, SK (N = 172), zahraničie (N = 202)

Čo chcú študenti po skončení štúdia v zahraničí?

Q42. Po skončení štúdia v zahraničí sa ... Odpovede tých, ktorí preferujú štúdium v zahraničí, N = 202.

Čoho by malo byť na Slovensku viac, aby bol návrat študentov pravdepodobnejší?

	%
1. Dobrej životnej úrovne (prijateľné ceny, vysoké platy, materiálny dostatok,...)	50
2. Dostupného bývania pre mladých	45
3. Pracovných príležitostí (uplatnenie sa na trhu práce, možnosť profesijného rastu/kariéry,...)	44
4. Kvalitného zdravotníctva	38
5. Obmedzenej korupcie a klientelizmus	32
6. Kvality v štátnych inštitúciách a verejných službách	30
7. Pozornosti venovanej potrebám mladých ľudí	25
8. Demokracie a politickej kultúry	24
9. Kvalitného školstva	22

Q43, Čo by zvýšilo pravdepodobnosť Vášho návratu na Slovensko? Vyberte najviac 5 najdôležitejších vecí.
Keby na Slovensku bolo viac Odpovede tých, ktorí preferujú štúdium v zahraničí N = 202

Ako si udržat' talent?

Čo môžeme robiť pre zotrvanie, či návrat mladých na Slovensku

- **Vysoké školy**

- **Mať kvalitný web** z pohľadu uchádzača o štúdium
- **Vynovit'** priestory, učebne, vybavenie **pre výučbu**
- **Častejšia interakcia so žiakmi SŠ** - aj s pomocou ľudí z relevantnej praxe (pre žiakov je kľúčové budúce uplatnenie a názory týchto ľudí sú pre nich kľúčové pri výbere školy)
- Systematická **spolupráca s učiteľmi na SŠ** a s **výchovnými kariérovými poradcami** - sú pre žiakov veľmi dôležitým zdrojom informácií pri rozhodovaní sa o VŠ
- Viac **prepojiť výučbu na prax** alebo ukázať uchádzačom, že už prepojenie existuje
- Zaviesť **študijné programy, ktoré sa už vo svete študujú**, ale u nás nie
- **Zlepšiť úroveň vzdelávania** (zaviesť inovatívne prvky) a **vedy a výskumu** na Slovensku

Čo môžeme robiť pre zotrvanie, či návrat mladých na Slovensku

- **Zamestnávateľia**

- **Komunikovať príležitosti a uplatnenie** sa na Slovensku - pre mladých je dôležitá dobrá životná úroveň a možnosť zamestnať sa
- **Spolupracovať s VŠ pri oslovovaní SŠ žiactva**

- **Štát**

- Ak chceme upriamiť pozornosť na **konkrétny odbor/oblasť**, je potrebné **budovať oň u žiakov záujem**, aby sa mu chceli v budúcnosti venovať. Je dôležité s týmto pracovať na nižších stupňoch - napr. v rámci kurikulárnej reformy.
- Sústrediť sa v intervenciách na **študentov 2. stupňa**
- **Podporiť inovatívne spoločné programy** so zahraničím/medzi slovenskými VŠ
- **Podporiť vynovenie priestorov**, učební a modernizáciu vybavenia pre vzdelávanie
- **Zvýšiť záujem o potreby mladých ľudí**
- **Zlepšenie fungovania štátnych inštitúcií**, obmedzenie korupcie a klientelizmu, zlepšenie demokracie a politickej kultúry, tolerancie a otvorenosti

Prieskum finančne podporili

PARTNERS **eduvalue**

a taktiež **Paulína a Miroslav Gašpárek**

Partneri pri realizácii prieskumu

Ďakujeme za pozornosť

Celý prieskum spolu s podrobnými dátami nájdete aj na
www.therapolis.sk

Pod'akovanie za pomoc pri realizácii prieskumu patrí:

- Viac ako 20 ľudí, ktorí pomáhali pri tvorbe dotazníka
- riaditeľom a riaditeľkám a učiteľkám stredných škôl, ktorí pomohli kontaktovať maturantov pre testovanie dotazníka
- Davidovi Martinákovi a Ondrejovi Škvareninovi, IVP
- Martinovi Slosiarikovi, agentúra Focusu
- tím, ktorí pomáhali so štatistickým spracovaním dát:
 - Nina Holičková, CELSI
 - Soňa Wimmerová a Ladislava Wsolová, Slovenská zdravotnícka univerzita

Therapolis

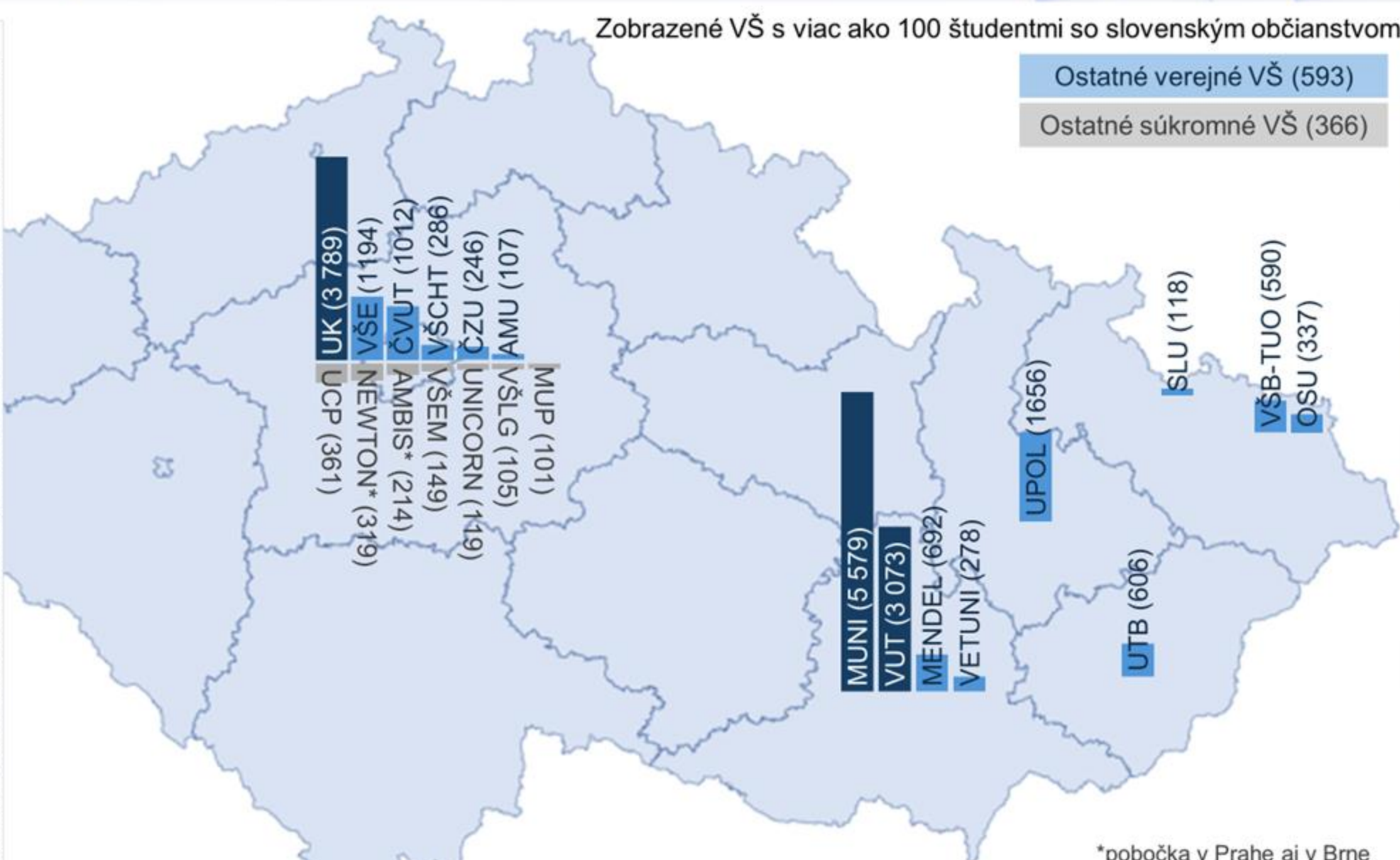
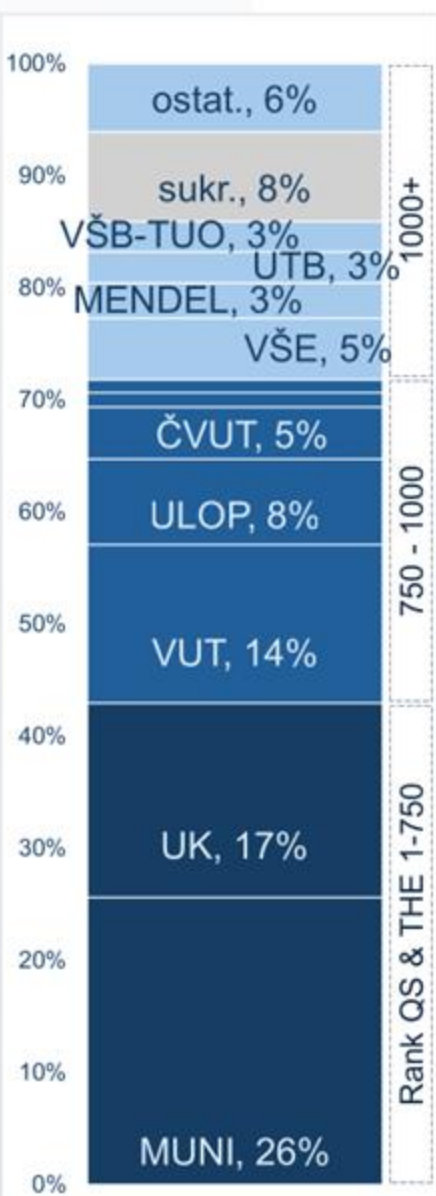
Príloha

Kde študuje 21 798 občanov SR v Česku? (dáta k 31.12.2023)

Zobrazené VŠ s viac ako 100 študentmi so slovenským občianstvom.

Ostatné verejné VŠ (593)
Ostatné súkromné VŠ (366)

*pobočka v Prahe aj v Brne